

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DOVALÀ AL MENOS VNS ESQUELLOYS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrasats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

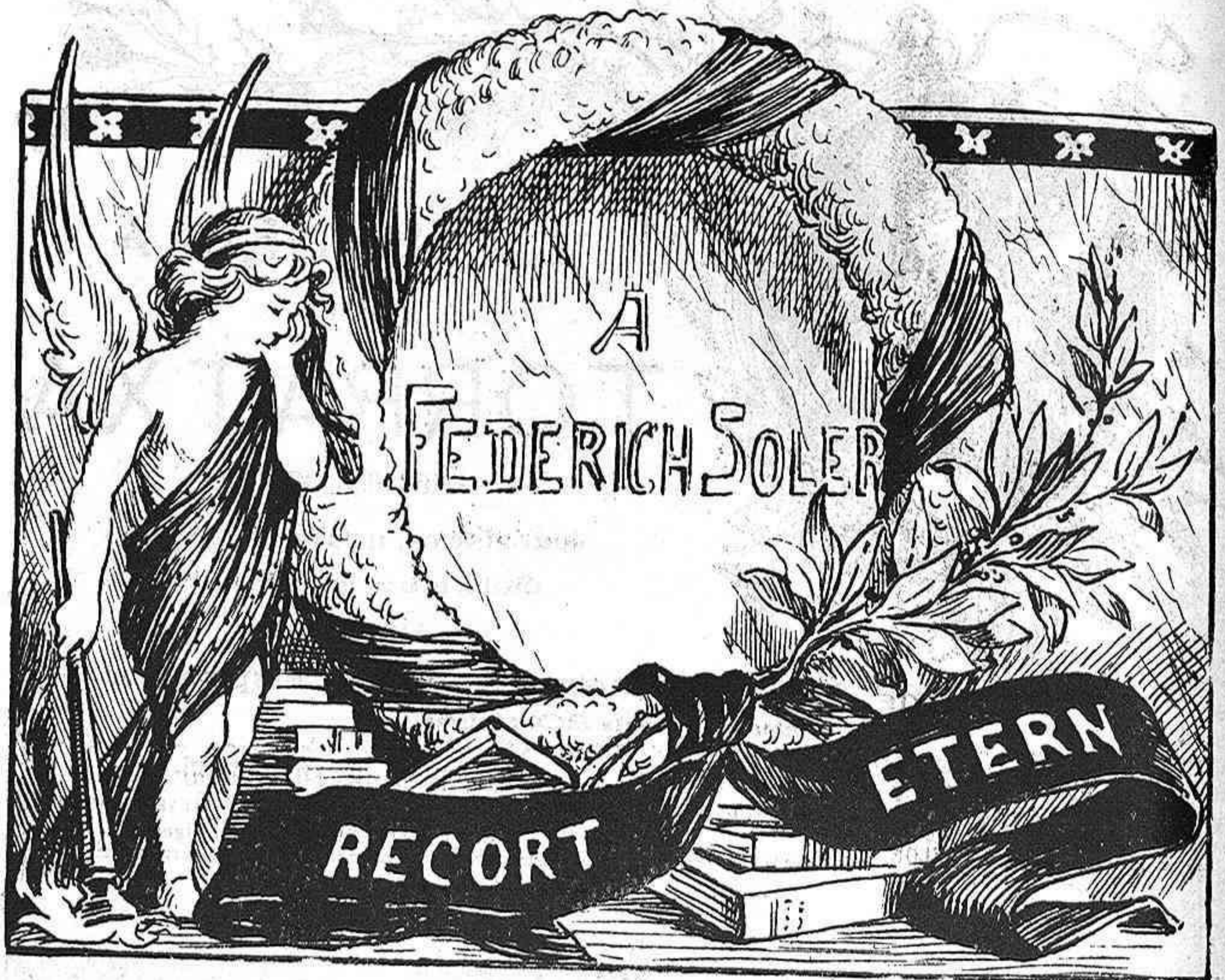
LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

NITS DE VERBENA

Lo día 4 del corrent juliol compleix lo segon aniversari de la mort del insigne Frederich Soler, creador del *Teatro catalá*.

No podém deixar transcorre tan senyalada fetxa sense dedicar un piadós recort al íntim amich nostre, qual desaparició d' entre 'ls vius tan gran condol va produhir á Catalunya y en especial á Barcelona.

Tot lo qual no obsta perque l' autor de tantas obras celebradas estiga esperant lo monument que se li va prometre y 'ls seus restos sepultats junt ab los de 'n Clavé, l' inauguració del Panteón de catalans ilustres, que al ser enterrat en Frederich Soler, se digué que sería cosa de pochos días.

Descansi en pau l' ilustre dramaturch... y per ara contentis ab la modesta, pero carinyosa recordansa dels séus amichs.

CRONICA

Lo Jurat del concurs del monument á n' en Rius y Tauler ja ha fet la tria, enamorantse dels que portan los números 9, 4 y 2 y concedintlos pel seu ordre respectiu lo premi y 'l primer y 'l segon accés-sits. El que nosaltres hauríam escullit, ó siga 'l número 5, ha obtingut menció honorífica. En la franca manifestació del nostre criteri no 'ns ha tocat mes que una aproximació. Ab una mica mes ni aquesta 'ns toca.

Ara si volen ferse cárrech del gust del jurat (y dich del gust, perque en aquestas materias tot es qüestió de gustos) donguin una mirada al número de LA ESQUELLA corresponent al 11 de juny, en qual plana central publicarem tots los projectes.

Lo primer que 'm permetré ferlos notar—y no deixa de ser curiós—es que 'ls projectes en los quals la figura del ciudadá benemérit apareix de cos enter, en diversas actituds, en uns asseguda, en altres dreta y revenxinada, en un donant la má á Barcelona, com si la invités á alsarse per ballar uns rigodons, tots aquestos projectes, sens excepció, han sigut carbassejats.

Los quatre distingits, se limitan á presentar lo

busto del famós arcalde. D' ells podrá dirse lo mateix que del Sant Llorens de la Tapineria, aixó es: que D. Francisco *no hi es tot*.

La designació feta pel jurat y admesa de plá per la Comissió erectora sembla indicar que 'ls que mes interés tenen en alsar lo monument han volgut dotar á Barcelona de la menor quantitat de Rius y Tauler possible. ¡Cruels!... Ni tant sols s' han recordat de deixarli un tros de aquell pit sobre 'l qual hi lluhí en vida tantas creus, placas, bandes, insignias y condecoracions. Si 'l primer Marqués de Olérdola ressucitava, crech que del disgust se tornaría á morir. La veritat es que 'ls seus admiradors ni al tractar de ferli la apoteóssis monumental han sapigut interpretar al personatge.

*
*

Lo monument distingit ab lo premi, y per lo tant el qu' está destinat á ser erigit, té un aspecte fúnebre qu' estreny lo cor. Salvant la part escultórica deguda al Sr. Fuxá, artista primorós que sab ahont té la má dreta, la massa arquitectónica del projecte composta de una gran basa y de un obelisch, fa pensar desde 'l primer cop d' ull ab los panteons del cementiri. Acaba de completar aquesta ilusió l' àngel colcat darrera del obelisch ab las alas exte-

—Crech que aquest pentinat farà sensació.

sas. De àngels com aquest n' están plenas las ne-crópolis de Barcelona.

No sería mal que aquell treballador apoyat en lo mall, qu' es una de las figuras mes gallardas del projecte, dongués un fort cop ab l' eyna á veure si esquivava al àngel funerari.

Pero ni 'l treballador se mourá, ni l' àngel menos, ni aquella Victoria que corona 'l busto acabarà may de cenyirli la garlanda, deixant que la criatura (criatura havia de ser!) que n' hi dona d' altrás s' estiga per tota una eternitat ab lo bras extés, despullat y á sol y serena, ab perill d' enramparse.

De totas maneras lo monument estarà molt bé erigit á poca distancia del Arch de Triunfo y saludat á totas horas pels gemechs de la trompeta de fra del tranvía de foch de Sant Andreu.

A la informació pública sobre la Plassa de Catalunya no hi va ser cridada LA ESQUELLA DE LA TORRATXA. Presumo que al Sr. Nadal en lo moment en que 's disposava á firmar l' ofici, li vindria una gran passió de són, cayentli la ploma dels dits. Si es aixís li perdone la omissió que ha tingut ab nosaltres, tant mes quan aixís ens va estalviar de dir quan ens hagués concedit la paraula, que las informacions se fan bé y en tota regla ó no 's fan de cap manera.

¿Qué significa alló de portar la cosa prejutjada, sense deixar als informants la llibertat de iniciativa, qu' en semblants cassos pot ser tan convenient? —Senyors:—digué l' Ajuntament—aquí tenen tres solucions: la de la Plassa ab pórtichs y edifici monumental; la de la plassa ab pórtichs y sense edifici monumental y la de la plassa enterament desembrassada. Tants milions, mica mes mica menos, costará la primera: tants, també mica mes, mica menos, la segona y tants la tercera si fá ó no fá. Ara que cada hú diguí la que li fá mes pesa

Nosaltres hauríam respost que cap, porque las tres resultan excessivament caras y no resolen la qüestió de la urbanisació, tota vegada que si la plassa s' ocupa, encare que siga ab jardins, ja no será una gran plassa, sino un petit parch, y si 's deixa tal com está, 'l dimoni que l' atravessi, sobre tot al estiu.

Pero la majoría dels informants van optar per la plassa lliure, per ser entre las tres solucions proposadas la que consideraren mes económica.

Y aquesta es la que la Comissió d' Ensanxe ha adoptat en definitiva, disposantse á sembrar en la séva superfície la friolera de 10 milions de pesetas... que no grillarán, á lo menos per la Pubilla.

* *

Una vegada prés aquest acort, vé ara alló de la cansó:

«¿Qué li darém á n' al noy de la mare?»

¿Qué hi posarém á la Plassa de Catalunya?

Un gran monument al mitj—diuhen uns.

¡Un monument!... Sempre lo mateix. Pero un monument dedicat á qui? ¿Y de quín preu?... Lo mes monumental dels monuments barcelonins, apart del séu mal gust es sempre lo que costan.

Altres diuhen: —Que s' hi fassin jardins.

Pero en aquest cas—y repetint lo que he manifestat mes amunt—las flors robarán l' espay als transeunts y malehida la falta que fá la plassa, dat lo gabadal de milions que costa.

Un company de redacció 'm deya: —Jo 'm limitaría á plantarhi arbres que donguessin molta sombra, y en las avingudas que ab ells se formessin, hi instalaría lo mercat de las flors que avuy día ab lo gran trahut de la Rambla ja hi fá mes nosa que servey, embussant la circulació sobre tot los damatins, dels días festius.

Aixó—y no porque vingui de un company—ja ho trobo uná mica mes enrahonat.

Pero per solució xocant la que 'm comunica un constant lector de LA ESQUELLA en una llarga carta plena de consideracions, y de la qual ne donaré una idea clara encare que breu, ab los següents termes:

«Barcelona en lloch de un gran poble será sempre un poble gran fins y á tant que 's decideixi á rompre ab la rutina adoptant ideas verdaderament originals. La qüestió de la urbanisació de la Plassa de Catalunya pot ser per ella 'l punt de partida de aquesta nova era que ha de ferla célebre. ¿Vol tenir avuy y ab poch gasto lo que no té cap mes ciutat del mon? Donchs comensi á rodejar la plassa ab un gran reixat de ferro, ben alt, ben reforsat, pero que no privi la vista. A dintre del espay s' hi plantan algunas palmeras, no massa, escampadas sense ordre ni concert, al natural; s' hi construheixen algunas grutas de rocas, á lo rústech, s' hi fá passar un regaró d' aygua, y per fi s' hi deixan anar los lleóns del Parch, dihentlos: —Aquí es á casa vostra: saltéu y bramuléu ab tota llibertat y sobre tot *crescite et multiplicamini*.

»Tenir un desert ab lleóns y tot, al mitj de una ciutat populosa, ¿no li sembla Sr. director qu' es una idea molt original y hasta modernista?»

Verdaderament, per la meva part la trobo tan *chic* y sobre tot tan pintoresca com la de un regidor del período revolucionari que deya:

—Hem de procurar que 's tiri á terra 'l castell de Montjuich, construhint al cim de la montanya una gran *pajarera*.

P. DEL O.

—No sé si anar á Biarritz, ó á Spa, ó á Trouville...

Una reyna.... sense llista civil.

¡Més ay! Com no es possible
tal realisació, plé de tristesa
exclamo ab veu terrible
ferit per ta bellesa:

No podent tindre, may, may de la vida
l' original, trayeume desseguida,
Senyor del cel y terra, eixa hermosura
del meu davant, si no tanta amargura
me causa sa presència
qu' ella acabarà prest ab ma existencia.

J. A. X.

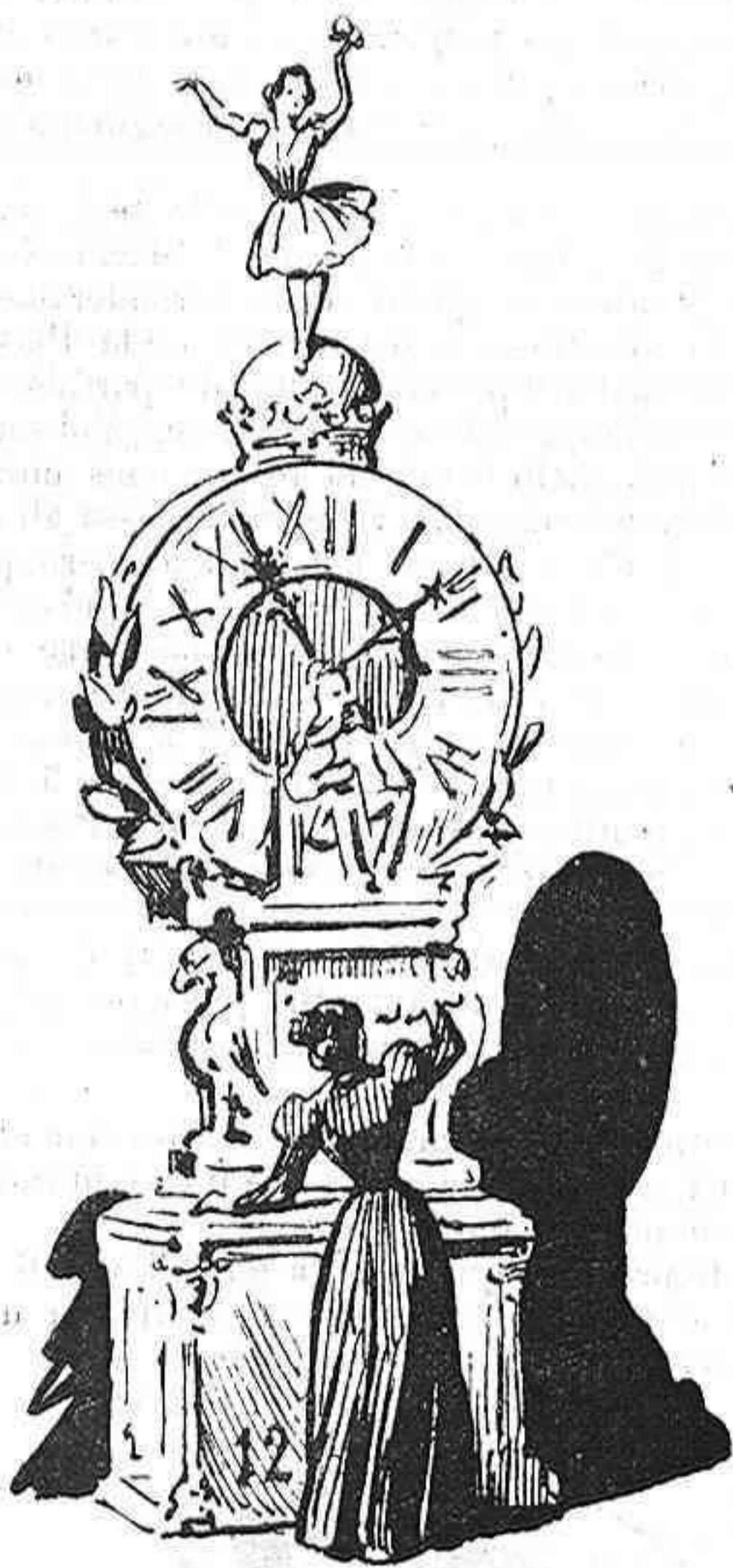
LA CAYGUDA D' UN ALCALDE

EL SÈU SUCCESSOR:

—Dona gust entrar á fer d' alcalde á continuació
d' un home aixís!....

Per forsa m' han de rebre en palmas y considerar
com una eminencia.

CONCURS DEL MONUMENT A RIUS Y TAULET.—

Núm. 12.

Relotje de sobre-mesa.—La mestressa donantli
corda.

CONTEMPLANT UN RETRATO

Si en lo precís moment de contemplarte
poguessis, nena hermosa
en realitat tornarte,
ab quin goig besaria
aquests llabis tan frescos com la rosa
que 's va badant al despuntar lo dia.

Núm. 4.—L' altar del Sagrament.

—¿Veritat que ab aquests ulls se va á tot arreu?

UN MUNICIPAL:

—¿L' han tret?... Bueno. ¡A mí si que...! Mientras yo pueda ganar descansadamente la escudella sin hacer res.... tanto se me da d' un alcalde como de otro.

Ara, si el que entra nos hace trabajar y nos quita la són de las orellas, entonces sí que l' hemos frechida!....

UNA SENYORETA QUE HA VIST TOTAS LAS PRO-FESSONS:

—¡Pobre senyor! Ja li toca, ja, descansar. ¡Miréu que n' ha fet de kilómetros de camí durant aquesta octava de Corpus!

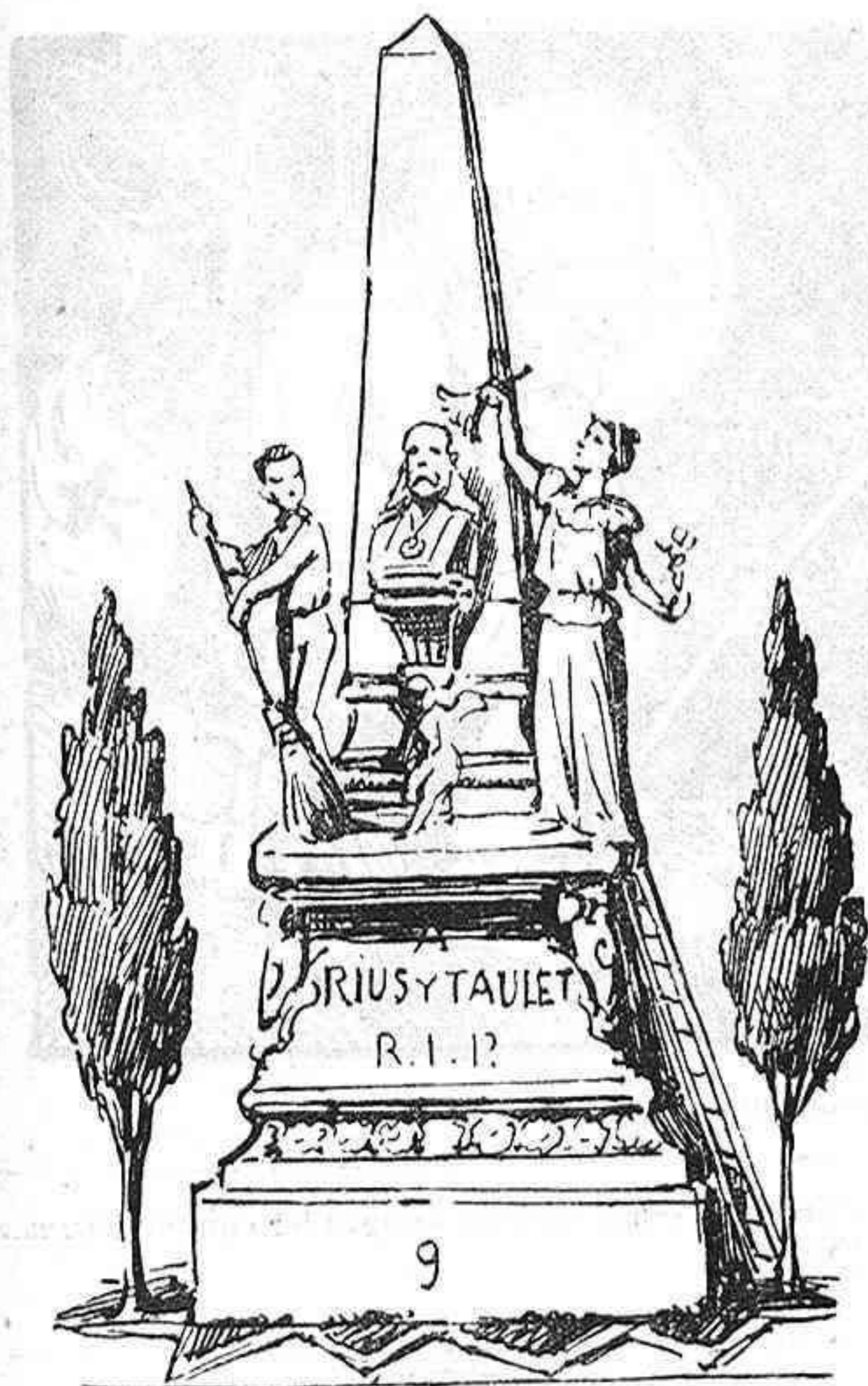
Y 'ls duya ab garbo 'ls pendons!....

Y hasta era elegantot, á pesar de l' edat!....

L' alcalde nou diu que no ho es tant.

Ja ho veurém per Corpus del any que vé.

VISTASSO HUMORÍSTICH A ALGUNS PROJECTES

Núm. 9.

Panteón de primera classe.—L' hora de la llimpiesa.

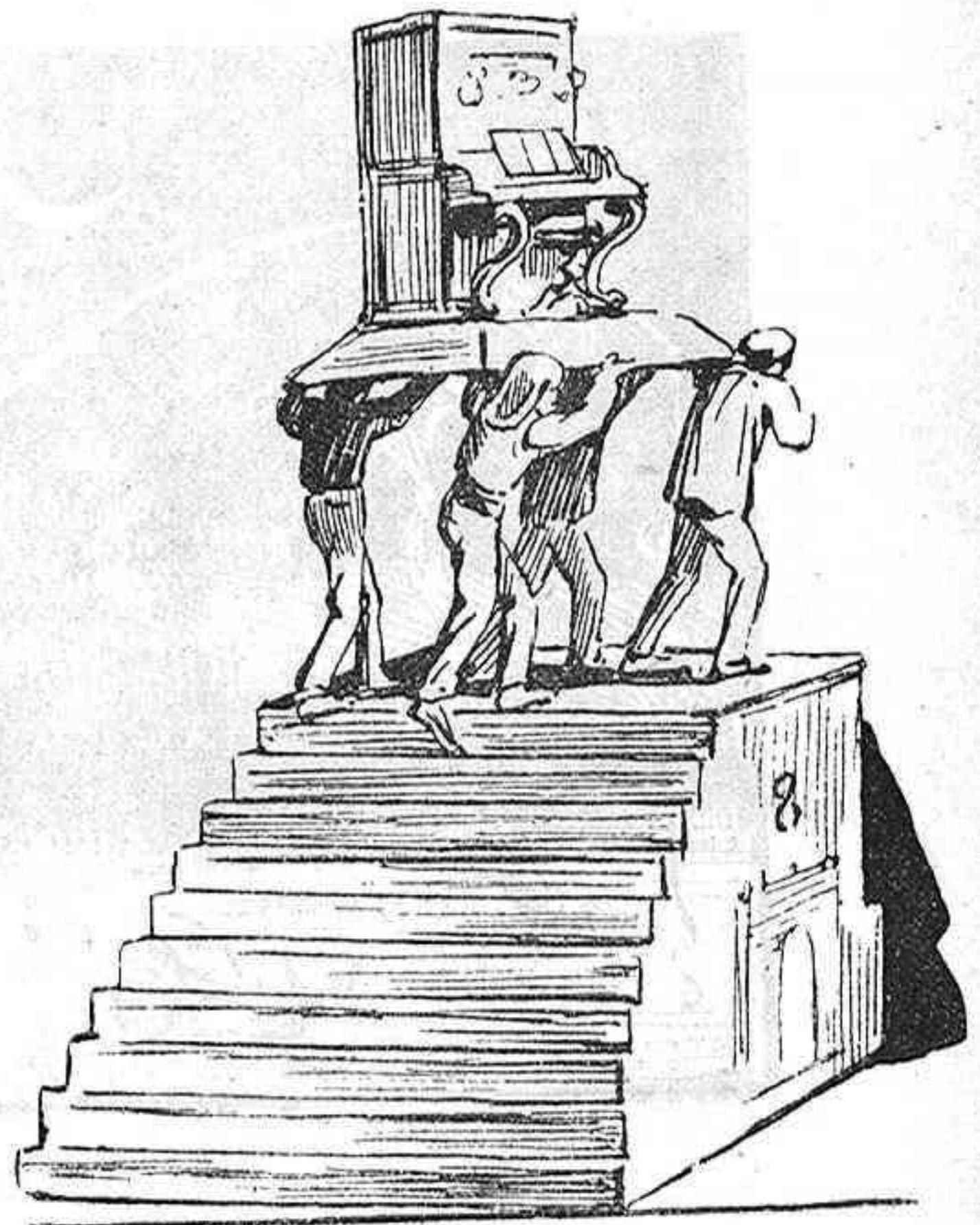
Perque, comparat ab ell ¿quí no es eminent?

ELS EMPLEATS DE LA CASA GRAN:

—¡Quína llástima que l' hajan tret... ¡Un home que no veyá res, que no s' adonava de res!....

¡Un home que venía á casa la ciutat dormint... y continuava dorminhi mentres hi era!....

¡Quína llástima!....

Núm. 8.

Traslado d' un piano al quart pis.

—¡Po-bre... chi-ca!.... ¡La que tiene que servir!....

—May més me 'n fio dels militars!...

LA SEVA PORTERA:

—¡Ves per qué l' havían de treure d' arcalde, pobre senyor!... ¡Tan bella persona, tan atable, tan... Ab tot aixó, la que hi perdrá serà una servidora. Perque ara, naturalment, aquell municipal que nit y día teníam á la porta, 'ns el suprimirán... Y arri, té; vigila, esclavísat á la porteria, cúydat de l' obligació... ¡Quína pena!... Al menos, ja que 'l treuen á n' ell, al municipal no 'l toquessin...

ELS COTXEROS DEL TRANVÍA:

—¡Vóltal!... ¡Ja ha caygut!... ¡Ja li han donat els despatxos!...

¡Aquell senyor tan valent, que 'l primer d' Agost del any passat va dictar un bando tan plé d' ordres y romansos!...

Artículo 1.º... artículo 2.º... artículo 3.º... Dotze articles mes fiers que 'l mon... y al cap d' un any

GEOGRAFÍA CATALANA

Sant Pere pescador.

ELS FALSIFICADORS DE ALIMENT'S:

—Lo qu' es nosaltres sentím de veras que l' hajan tret.

Durant lo seu mando, may ens va molestar en lo més mínim.

Lo únich que 'ns consola es que 'l que avuy entra probablement farà lo mateix.

ELS VEHINS DEL CARRER DE CLARIS:

—Vaja, ara ja no 'ns regarán el carrer tan sovint. Preparémnos á menjar pols!...

LA SEVA PLANXADORA:

—Ja m' hi coneixeré ab la feyna que 'm donava... ¡Set colls postissos cada día!...

No sortía de casa que no se 'ls mudés.

De segur que, no sent arcalde, ab dos ó tres ne tindrà prou.

l' han tret sense haverne sapigut fer cumplir ni un... ¡Ni un!...

—A mí sí que las penas!... ¡Per una orella m' entran!...

—Trenta dos anys.... ¿A que no hi ha ningú que me 'ls fassi?

EL GRAN «PANTORRIL·LLAS»:

—Que aquest home era tou, ja ho maliciava jo, pero tant... no ho haguera dit may.

A mí 'm convé un arcalde que jo 'l pugui fer ballar, pero no que 'l fassi ballar tothom.

LA PLASSA REAL:

—El cas es qu' ell á mí m' ha empedrat.

LA PLASSA DE CATALUNYA:

—El cas es que á mí m' ha deixat del mateix modo.

LAS COMPANYÍAS D' ELECTRICITAT:

—Sort que ja tením tot Barcelona reventat y l' Ensanxe fet á trossos....

Si nó, estaríam ben frescas!....

De segur que cap mes arcalde 'ns permeteria lo qu' ell ens ha permés.

¡Alló era un ángel, un verdader ángel.... ab els ulls al clatell!....

LAS CLOACAS:

—¿Nadal diuhen? ¿Aquest senyor ha sigut arcalde?....

Consti que no 'n sabíam res.

¡May hem tingut d' ell la menor noticia!

LAS ESTÁTUAS DE D. JAUME Y EN FIVALLER:

—*Volverán las oscuras golondrinas....*

pero ¿tornar ell á l' arcaldia de Barcelona? ¡May mes!

LA OPINIÓ PÚBLICA:

—No ha fet bé, no ha fet mal; ha pecat mes per omissió que per comissió. En lo balans de la seva obra no s' hi veu mes que un zero.

Negligent ó incapás, impotent ó distret, ha passat per l' arcaldia com un aucell per l' ayre, com un peix pel mar; sense deixar rastre.

Per mes qu' ell no s' ho cregui, lo que s' ha fet durant la seva gestió, no ho ha fet ell; ho han fet els altres.

Al morir municipalment, no va al infern ni á la gloria.

Va als llims.

ELL:

—¡Teníu! Véte'm aquí reduhit altra vegada á la trista categoria de ciudadá ras.

¡Ex-arcalde!.... ¡Ex! ...

M' empipa aixó del ex.... ¡Trobo que fa ordinari!....

De tots modos.... ¡ah!.... ¡ab quina tranquil·tat me deixaré anar sobre 'ls matalassos, sense por de que la premsa 's fiqui en mí!....

¡Vaig á dormir una senmana de carrera!

A. MAROH.

INAUGURACIÓ DELS BANYS

—¡Vaja! Per ser lo primé; sembla que ha anat bastant bé

—Es el vehí de cada día!.... A veure si avuy se 'm declara.

LO MEU CANARI

Quan jo era felís,
 qué bé reflava
 saltant y brincant
 d' una canya á l' altra!
 Mes des d' aquell jorn
 qu' una dona ingrata
 trossejà mon cor
 tot plé d' esperansas,
 y 'm veu á mí trist
 pobret!... ja no canta.

SURISENTI.

CONTRIBUCIÓ HIGIÉNICA

Permetin que cridi ab totas las mevas forsas:

—¡Viva 'l ministre d' Hisenda!

¿Que per qué 'l llenso aquest crit?

Per demostrar l' entussiasme, la gratitut que 'l Sr. Navarro Reverter m' inspira ab motiu del impost que acaba de crear sobre 'ls bitllets dels tranvías.

L' opinió pública 'l combat; jo l' aplaudeixo. Yes que l' opinió ho veu d' un modo y jo d' un altre.

La gent s' ha dit:

—¡Guapo! ¿Un nou impost? ¿Un' altra carga?...

¿Per ventura no 'n tenim prou ab las contribucions actuals?... Aquest ministre d' Hisenda vol arruinar-nos, pelarnos, deixarnos sense camisa...—

Y s' ha posat á xiular.

Jo m' ho miro d' un' altra manera.

—El ministre d' Hisenda—'m dich—deu haver comprés l' abús, 'l verdader abús anti-higiénich que avuy se fa de l' anar en cotxe, y ha ideat aquesta ingeniosa maniobra pera curarlo.

Si ell hagués publicat un decret ó una lley dihent:

—«Se prohibeix anar en cotxe, menos en los casos d' imperiosa necessitat,»

¡Quín escándol s' hauria mogut! ¡Quína pluja d' insults li hauria caygut á sobre!...

Per xó l' home, discret y prudent, com deu ser un ministre de la corona, s' ha limitat á decretar:

—«Tots los que vagin en cotxe, siga tranvía, siga omnibus, siga jardinerà, siga *Condal*, pagarán un impost extraordinari.»

Y s' ha quedat satisfet y tranquil, en la seguretat d' haver realisat una bona obra.

En efecte: 'ls metjes sempre ho diuen:

—S' ha de fer exercici, s' ha de caminar, s' ha de conservar la elasticitat normal de las camas.

Pero la gent, ¡cá! com si 'ls diguessin Lluçia.

Per anar d' aquí á allá, per caminar com qui diu quatre passos, necessitan tranvía, cotxe, jardinerà, lo que sigui...

—¡Per deu céntims!—diuen ells—¡ves qui es que 's cansa!...

Y no miran que ab aquest engorroniment perden la salut, s' escursan la existencia, caminan directament á la sepultura.

El moviment es la vida; la quietut es la mort.

L' home que no fa exercici, es home llest. Tots els metjes ho afirman, tots els sabis ho asseguran, totas las personas prácticas ho saben.

Per xó jo crido avuy:

—¡Viva 'l ministre d' Hisenda!

El seu magnífich decret sobre 'ls bitllets dels tranvías vé á resoldre d' una plomada aquest problema higiénich.

Deu céntims, la gent se 'ls gastava; pero dotze: ¡dotze céntims de tranvía!... ¡Y qué s' ha de gastar la gent!...

Tothom preferirá anar á peu, y l' ideal de la me-

dicina s' haurá realisat en un tancar y obrir d' ulls.
 ¡Molt caminar! ¡molt sol! ¡molt exercici!...

Ab que, després d' aixó, suprimeixin els velocípedos, Barcelona será un paradís.

No hi haurá desgracias, gastarém mes salut... y hasta tindré mes quartos.

MATIAS BONAFÉ.

LLIBRES

EL TESORO DE GASTÓN, por EMILIA PARDO BAZÁN.—La colecció Elzevir ilustrada que edita la casa Gili ha publicat son sisé volúm que conté una hermosa narració de la ilustre escriptora gallega. *El Tesoro de Gastón* es una conjunció felís de la vella novela maravellosa, en la qual tot se combina pel bé y la ditxa del protagonista ab la moderna novela simbólica. Per Gastón que s' empobreix, á causa de sas imprevisions explotadas per sos administradors, modelo de lladres, lo verdader tresor no es tant lo caudal y las joyas que troba en un recóndit amagatall del antich castell de sos antepassats, com l' haver conegut á Antonia Rojas, dona simpática, mare admirable, modelo de talent práctic y de discreció doméstica, que fa entrar al lleuger Gastón pel camí del ordre y la serietat, y acaba per otorgarli la séva ma d' esposa.

La novela que per son caràcter optimista llegirán ab gust las familias honestas, no desmenteix la ploma que l' ha trassada. L' acció es interessant, los tipos están pintats ab notable acert, las descripcions sorprenen pel séu vigor y 'l llenguatge castis y modern revela una vegada més la maestría de la celebrada dama, que á tanta altura ha sabut colcar son prestigi literari.

POESÍAS de M. MORERA Y GALICIA.—Prólogo de A. DE VALBUENA.—Ilustraciones de B. GILI ROIG.—Tal es lo títol del tomo VII de la *Colecció Elzevir ilustrada* que ab tant éxit publica á Barcelona la casa Gili.—Lo Sr. Morera y Galicia, distingit advocat de Lleyda, es un poeta de cap de brot. Dificil li es á un fill de Catalunya que en son país natal haja fixat la seva residencia, lo ferse un nom respectat ab lo cultiu de la poesia castellana. En Morera y Galicia ho ha conseguit, á pesar de sa modestia y de sa absoluta carencia de pretensions. Avuy los crítichs mes exigents lo contan entre la mitja dotzena (no mes, si es que á sis arriban) de poetas de primera talla que contan las lletras castellanas.

A qui 's vulga convencer de las altas condicions de que está adornat, li bastará fullejar lo volum de poesias que acaba de donar á l' estampa la casa Gili. Es una colecció escullida, selecta, ab la qual pot anarse á tot arreu, inclús á la immortalitat.

Morera y Galicia no es, com molts se figuran, un imitador de Campoamor. Lo únich que pot dirse es que competeix ab l' ilustre y celebrat autor de las *Doloras* per la espontaneitat de sas concepcions y per la facilitat encantadora ab que maneja la rima. Pero ni per la índole dels assumptos, ni per la manera de desarrollos, ni pel sentiment de que sas poesias están impregnadas, ni pel perfúm de optimisme consolador que vessan á dojo pot compararse á cap altre autor. Morera es Morera, y aquest es lo distintiu que mes l' enalteix, sent al mateix temps la seva gloria.

Hem llegit lo llibre, y 'ns ha deixat com impregnats de una essencia essencialment poética, que procedeix directament del cor de son autor, qual art incomparable no 's deixa descobrir, tan íntima es la compenetració del fondo y de la forma. Voldríam tenir major espay pera reproduhir versos; pero aixís y tot temém que 'ns trobaríam trabats per la dificultat d' escullir. La tria mes depurada l' ha feta 'l mateix poeta, posantnos en lo cas de dir:—Tot lo llibre es or de lley.

Per lo tant, després de recomenarlo á l' atenció de nostres lectors, segurs de que 'ns ho agrahirán, envihém al insigne poeta lleydatá la nostra mes cordial enhorabona, unint lo nostre aplauso modest al que li tributa gran part de la premsa, al saludar com un aconeixement literari l' aparició de sas magníficas *Poesias*.

ALTRES LLIBRES REBUTS.

Procreación de varón ó hembra á voluntad en el matrimo-

SOBRE L' ARENA (per F. GÓMEZ SOLER.)

—¿No li fan por els tiburons?
—¡Cá!... Els llussos me 'n fan una mica.

—Els cafés-concerts es lo que m' ha desconcertat.

nio, por J. M. Dalmau Pujadas.—L' indole de aquest llibre clarament expressada en lo seu títol y la nostra incompetencia en materias mèdicas, fa que 'ns limitém á anunciar la seva aparició.

** HISTORIA NATURAL de ODÓN DE BUÉN.—Edició popular.—Acaban de apareixer los quaderns 27 y 28, faltant-ne únicament dos pera la terminació de l' obra. Los dos últimament publicats tractan de Botànica (Hongos, Muscineas, Criptógamas vasculares y Gimnospermas) lo 27, y Angiospermas (primera part) lo segon.—L' un y l' altre contenen gran copia de grabats que facilitan en gran manera la inteligencia del text.

RATA SABIA.

LOS DOS CIRIS

(INSTANTÀNEA)

Veus aquí un pare y un fill,
si l' un devot, l' altre més,
que cuydan molt bé dos ciris;
un de blanch y un de vermell.

Si l' un crema pel dimoni,
l' altre va per Sant Miquel;
mentre l' pare fa disbauxa,
lo fill s' encomana á Deu....

Y aixís van tirant del carro
de costat als quatre vents,
ab la panxa contentona
y la butxaca... també.

J. BAUCELLS PRAT.

LIRICH

Continua la ratxa d' estrenos. Ja 's coneix que la companyia de Lara ha portat las paneras plenas d' obras novas. Pero ¿son totas bonas? Anémho á veure.

La primera medalla es una joguina de 'n Jackson Veyan, autor al qual no se li pot negar una gran facilitat en lo maneig de la ploma, pero aixó fins á cert punt el perjudica. Regularment tot s' ho gasta ab salsa. En los plats que confecciona 'ls talls no s' hi troban. Sas obras son algunas vegadas agradables, casi may sustanciosas. Pero una gran part del públich s' entreté en sucarihi pa, y aixó li basta al cuyner per no encaparrars'hi gayre.

Ben distint de 'n Benavente, autor del boceto: *El marido de la Tellez*. En aquesta producció hi ha 'l gèrmen d' un drama psicológich. La vida dels comediantes, los celos artístichs de la Tellez que s' irrita al veure 'l gran triunfo

del seu marit; la complacencia d' aquest avenintse bonament á eclipsarse com artista ab tal de disfrutar l' amor de la seva dona, tot aixó es altament dramátich é interessant. ¡Llástima que l' autor no haja donat al pensament tot lo desarrollo que consentia!... Y podía ferho, porque 'l boceto está admirablement escrit, en llenguatge natural, vigorós y exempt de requincallas retóricas.

La comedia en dos actes *Los corazones de oro* de 'n Lluís Mariano de Larra ha vingut retrassada de mitj sigle. Aquella fábula inverossímil y convencional y tots aquells cordillets que mouhen als personatjes, vejentse la má del autor que 'ls estira, son representació de fórmulas antiquadas que rebuja 'l teatro modern. Y á pesar de tot, lo públich, ó millor dit, lo vulgo elegant ha dispensat á aquesta obra enderrerida y cursi una de las acullidas més favorables de la present temporada.

**

Passém de llarch per davant del *Tivoli* ahont lo ciclista Boller, la Miss Cecilia ab sos gossos y las Náyades fan las delicias dels espectadors; contentemnos mencionant qu' en lo *Teatro Granvia*, ademés de las celebradas produccions *Lubino* y *Un matrimonio fra due donne*, s' han posat nada menos que la *Dinorah*; deixém de costat los frescos locals *Nou Retiro* y *Jardi Espanyol*, ahont las companyias de sarsuela bregan ab fortuna utilisant las obras més celebradas del repertori, y fixémnos en los dos únichs teatros en los quals s' han representat produccions que no eran aquí conegudas.

Pel nostre gust, y dada la indole de las presents revistas, las obras han de ser com los *sequillos* del Forn de Sant Jaume: calentonets, sortint del forn.

NOVEDATS

Fins ara 's pot dir que vivim sols de arreglos. Arreglo era la comedia *El bajo y el principal* y arreglo *Los gonsos del Capitolio*. La posada en escena 'l dissapte darrer ab lo títol de *Las damas negras* es també un arreglo. Lo *vaudeville* de que procedeix setitula *Le locataire de M. Blondeau*, y 'l pare que va engendrarlo es lo celebrat escriptor francès M. Chivot. L' obra havia sigut ja representada en catalá ab lo títol de *Cada casa es un mon*, que visqué poch temps com casi totas las que s' estrenan en aquests últims temps.

Los Srs. Revenga y Briones, autors del arreglo castellá al naturalisar l' obra en lo nostre país, no han lograt ferli perdre 'ls caràcters propis de la seva procedencia. *Vaudeville* va náixer y *Vaudeville* queda. Absos cómicis incidents fa riure al públich, y contribuheix molt també al mateix efecte de hilaritat lo tipo de cantant que 'l Sr. Balaguer desempenya per cert ab molt bona sombra.

CATALUNYA

Tota una renglera de obretas novas: cap de superior.

El fantasma de la esquina dels dos Jaksons, músich del mestre Rubio resulta entretinguda, está bastant ben amada de xistosias ocurrencias y 's distingeix la música per son ritme fácil y per sas graciosas cadencias.

L' actor D. Isidro Soler posá la nit del seu benefici tres obretas novas: *Se rifa un beso*, lletra de Guerra y Pous y música de Archer, es una producció modesta, y sense grans pretensions, lo qual la fa agradable.

El arco iris, dels Srs. Arniches, Lucio y García Alvarez la lletra y dels mestres Valverde (fill) y Torregrosa la músi-

Una flor dels jardins inglesos.

—¡Si sempre hagués tingut la experiència que tinch ara!...

ca, total cinch autors, es una obreta bastant moguda y graciosa, en qual interpretació s'hi lluhiren la Lluïseta Campos, en León y 'l beneficiat.

Per últim lo monólech *Juan Soldado* acompanyat de la presentació d'alguns quadros disolvents es un qüento d'embusterias, curt y versificat ab notable facilitat per 'n Sinésio Delgado Totas las que conta 'l protagonista quedan desmentidas pels quadros plástichs que apareixen al fondo de la escena. ¡Bonich monólech de la guerra de Cuba 's podria escriure seguint aquest mateix procediment!... En aquest cas en *Juan Soldado* hauria de ser en Cánovas en persona.

N. N. N.

A LA FONT

L' hora de las *Menegildas*.

A UNA GLORIA... PLANXADORA

Planxadora,
m' enamora
lo teu cutis tant hermós.
Si 't fes *pessa*
ben depressa
passaria á serte espós.

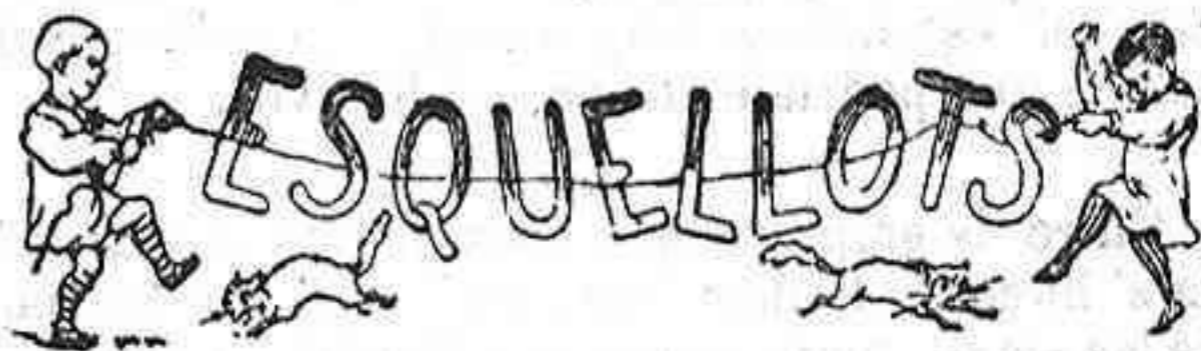
¡Ay, morena!
Tú ets la nena
que mon cap va imaginá.
Quan te miro,
sols suspiro
per poguerte conquistá.

Ab tú penso
quan comenso
mon treball de bon mati,
y en memoria
jo 't tinch, Gloria,
fins que me 'n vaig á dormí.

Compadéixet,
decidéixet,
á donarme 'l teu amor,
que jo 'm friso...
m' electriso
per ser l' amo del teu cor.

Planxadora;
m' enomora
lo teu cutis tant hermós.
¡Si 't faig *pessa*,
ben depressa
passaré á ser ton espós!

SALVADOR BONAVIA.

Gran desori aquests días á la Casa gran ab motiu del arreglo ó desarreglo de las plantillas. ¡Vaya una dansa d' empleats! Empleats que baixan y empleats que pujan; empleats que 's quedan y empleats que son tirats al carrer, sense mes ni mes.

La meytat del ajuntament que cessa ha volgut morir rodejada de víctimas y entonant la terrible canió del tururut.

«La cansó del tururut qui gemega ja ha rebut.»

La tría dels favorecuts y dels sacrificats no l' han feta 'ls regidors, com algú podria figurarse. Per treure'ls de compromisos, sembla que s'ha encarregat de aquesta feyna l' hereu Pantorrillas, ausiliat per sos dignes germáns de triunvirat.

Algú s'extranyará de que no sent ni arcalde, ni

—No hi ha res ¡res com el primer amor!...

—Si d' aquí mitj' hora no vé... ¡li fregeixo!

regidor, ni res que tingui relació ab l' administració dels interessos comunals, ell siga l' àrbitre absolut de las bessas. Pero aquesta extranyesa desapareix ab sols considerar qu' ell es qui fá y desfá als Ajuntaments de la Província, los quals per aquest mer fet venen obligats á obehirlo en tot y per tot. Ja no serían bons fills sino respectessin al pare que vá engendrarlos.

Ja fá una pila d' anys que la situació descansa exclussivament sobre aquestas pantorrillas.

Será aixó tan vergonyós com vulguin per la segona capital d' Espanya; pero es mes vergonyós encare qu' estant lo remey á mans del poble de Barcelona que podria evitarho, no ho eviti.

**

Entre 'ls empleats que continuarán pipant la breva s' hi conta la flor y nata dels qu' en los pobles de las aforas, avuy agregats á Barcelona, mes se van distingir sempre per sas extraordinarias habilitats electorals y per la séva falta d' escrupuls administratius.

La Pubilla podrá dir ab motiu que aquesta bugada ha servit per acabarli d' embrutar la roba.

La corrida del diumenje passat vá ser mes que dolenta, detestable.

Ja ho deya *El Noticiero Universal* ab la següent redondilla:

«El ganado malo, malo
atacando con despego
todo él merecía fuego
y muchísimo palo.»

Inclús aquest últim vers qu' es eix. També me-reix quan menos una *pierna de palo*.

**

Y á propòsit de *El Noticiero*. Casi tota la prempsa de Barcelona se li ha tirat al damunt, ab motiu de haver publicat la següent noticia:

«Esta mañana se ha arrojado desde un primer piso de la calle de Urgel, una mujer de 38 años, con el preconcebido intento de suicidarse; sin embargo la suerte ha querido que en vez de caerse á la calle, cayese dentro del balcón de un segundo piso no causándose lesión de ningún género.»

Naturalment aixó de una dona que tirantse desde 'l balcó de un primer pis, vaji á caure dintre del balcó del segón, á primera vista resulta una mica extrany.

Pero es mes extrany encare que *El Noticiero* no haja tractat tan sols de contestar als que 's riuhen de la séva etzegallada.

¡Y tant bé com podía ferho!...

*
**

Per exemple.

Podía dir que la suícida á pesar dels séus 38 anys era hermosa com un àngel, y que com á àngel en lloch de anarse'n á terra com un plom, se 'n anava enlayre volant.

¿No li va bé aquesta explicació? Donchs n' hi donaré un altra.

«*El Noticiero*—podía dir—com saben molt bé sos constants y estimats lectors un periódich esencialment piadós y católich. Per aquest motiu ha hagut de variar radicalment fins l' ordre dels pisos de las casas. Per nosaltres, conforme diu l' Evangeli, 'ls últims son los primers. Aixís, donchs, al fer públich que una pobra dona ab l' intent funest de suicidarse s' havia tirat desde 'l primer pis, cayent dintre del balcó del segón, enteniam dir y enteném encare que aquella infelís s' havia tirat desde 'l primer pis baixant del cel.

«Consti aixís en abono dels nostres sentiments religiosos.»

**

CANTAR ILUSTRAT

Si aquest blat no se 'ns espatlla,
y al ser l' hora bé 'l veném
y trobém tres noys que 'ns vulguin...
aquest any ens casarém.

Ja ho sab *El Noticiero*. Sempre que 's vegi apurat no vacili en venirnos á trobar.

Som amichs séus, y fins pels cassos mes peliaguts, ens comprometém á donarli una sortida.

—Jo soch aixís: passi lo que passi, ¡firmes!

—L' amor es com la „bolsa. Puja, baixa, te las sévas quiebras....

Cada vegada que veus lo semestre del cupo dels mil y un empréstits municipals, se publica en los periódichs l' anunci expressant la forma del pago.

Segons l' últim que ha vist la llum pública, los dimars de cada senmana 's pagarán los cupóns *blaus* del any 87, los *verts* del 88 y 'ls *rosa-clars* del 94; los dimecres serán satisfets los *grisos* del 91 y 'ls *rosa-forts* del 96; los dijous podran cobrar los de *color de taronja* del 92, los de *color de mantega* del 93, los *grochs* de las dos emissions del Parch, los *blanchs* de títuls amortisats de tots los empréstits y 'ls *vermells* de la emissió del 89.

Ja ho veuhen, pochs artistes hi haurá que tinguin una paleta tan rica. Ab tots aquests tons se pinta 'l despilfarro dels Ajuntaments barcelonins.

Y á la Pubilla, cada semestre, al ferse efectiu lo cup, li surten tots los colors á la cara.

No podran queixarse 'ls arcaldes dels pobles per los quals vá passar en Navarrorreverter en son últim viatge. A tots ells ha procurat concedirlos una condecoració.

De manera que si bons techs varen donarli, bonas condecoracions els envía.

Com á ministre de Hisenda, diu:

—Posemhi una *creu* y quedém en paus.

Mereix ser conegut l' acort pres per la companyia que dirigida per l' aplaudit actor J. Soler Valls, funciona en lo *Teatro Jardins de Recreo* de Gracia, compromententse á no representar cap obra que porti com á autor lo nom de D. Antón Ferrer y Codina.

No sería mal que totas las companyias catalanas apliquessin la pena de desterro á las produccions del etern plagiari, quan menos per durant lo temps en que duri 'l desterro de que ha sigut víctima 'l simpátich periodista Sr. Ximeno Planas.

L' aplicació de la pena del Talió sería en aquest cas un acte d' estricta justicia.

A tots los visitants de l' Exposició de Industrias novas crech que no cal cridarlos l' atenció sobre la instalció de cervesas dels Srs. Comas y Companyia tota vegada qu' es una de las que mes se distinguen, per la séva originalitat y 'l séu bon gust.

Lo jove artista Ricardo Campmany al combinar aquell edifici que sembla fill de la imaginació de un arquitecto del Nort d' Europa, s' ha lluhit de veras, y per lo tant li supliquém que uneixi la nostra en-

horabona á las molts que li ha valgut una obra tan ben concebuda com perfectament executada.

Ho llegeixo en los periódichs de Madrit y me 'n faig creus.

Es verdaderament inconcebible qu' entre 'ls aplaudits actors cómichs Julio Ruiz y Manuel Rodriguez hi pugava haver un desafió pendent.

¿Desde quan los actors del género xich han de cultivar lo drama?

No: impossible. Déixinse de armas de foch y d' armas blancas.

Si volen fum, adoptin per camp del honor la millor fonda de Madrit, y 'l tindran al destapar la sopera. Y en quan á armas no 's moguin del cubert de plata, que de mes blancas, no 'n trobaran.

¿No han vist encare lo *Cinematógrafo á la má?* Donchs no s' adormin y sápigán que 's venen com á pá beneyt.

Lo Sr. Benjamí Miralles es autor de aquesta invenció enginyosa per la qual ha tret lo corresponent privilegi, que permet que cada hù pugava veure el moviment de la *Dansa serpentina*, de un *Ball fantástich* y de un *Assalt d' armas*, sens mes que fullejar depressa un bloch de cartulinas. L' editor está combinant altrás escenas *igualmente mogudas*, que aumentaran los atractius de una diversió casulana de las mes curiosas y agradables.

Una anécdota referent al general Sánchez Bregua, mor' un de aquests últims días, á una edat avansada.

Quan era tot just sargento (es de saber que havia entrat al exercit de soldat ras) se trobava un día ab altres companys al cap de munt de l' escala del Ministeri de la Guerra, quan vejé á una senyora vestida ab modestia que 's disposava á baixar, la qual era vella y caminava ab alguna pena.

En Sánchez Bregua li oferí 'l bras, que ella aceptá, y ab molta amabilitat l' acompanyá fins á baix de l' escala.

Durant lo tránsit la senyora s' enterá del seu nom y de l' ocupació que tenia en una de las oficinas del Ministeri. Y al següent día 'l jove sargento rebé un despaig nombrantlo alféres.

La senyora vella y modesta que li havia obtingut aquella gracia en pago de haverli ofert lo bras ab tanta galanteria, era la mare del general O'Donnell.

Al donar per tal motiu, aquest salt, qu' en la milicia es un dels mes difícils, pogué dir en Sánchez Bregua:

—En la carrera militar molt aprofita 'l ser valent; pero de la mateixa manera es profitós el ser *cortés*.

—¡Que n' ha de ser de llest el que á mi vulgui tomarme el pelo!...

Un subjecte que havent sigut governador de provincia havia vingut á menos, hagué de acceptar un modest destíno en una fábrika de teixits.

Y 'l fabricant, qu' era un home mal educat y de un caràcter brusco, á cada dos per tres li deya:

—¡Burrol!... Animal!... Imbécil!

Quan aixó succehía, l' ex-governador, resignat á tot, menos á perdre 'l pá, li responía:

—Apee V. el tratamiento.

QÜENTOS

Una mamá ha obsequiat á la séva filla comprantli un piano.

Y 'l germá de la nena, li diu:

—Ja que á n' ella li has regalat un piano, á mí m' haurías de comprar una bicicleta.

—Perqué?... Per caure y rómpre't un bras ó bé una cama?

—No, mamá, ja hi aniré ab cuidado: necessito la bicicleta per fugir, quan la meva germana toqui.

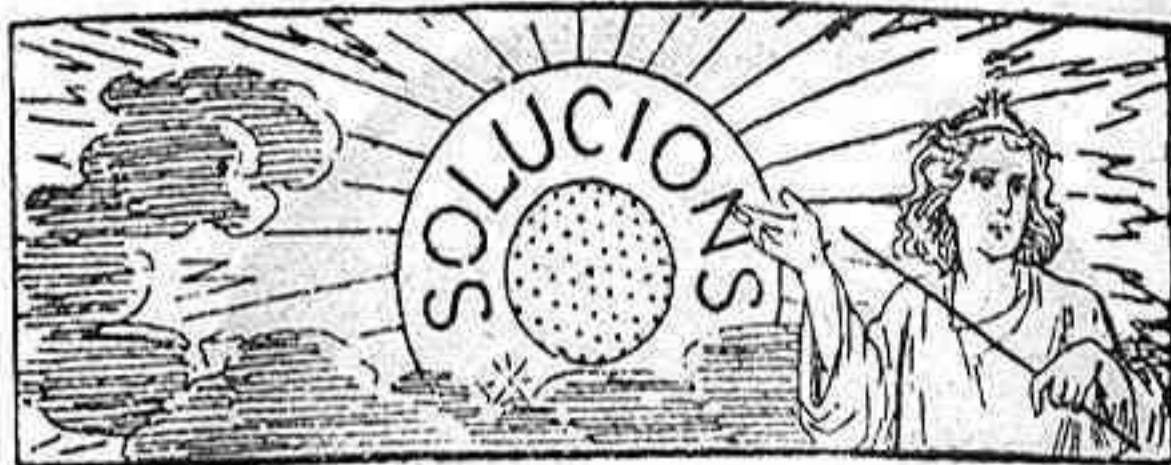
Una senyora fá tractes ab un criat.

—Tindrà—li diu—nou duros cada més, menjar, ví y bugadera.

—¿Hasta bugadera?

—Hasta bugadera.

—May m' hauría atrevit á demanar un requisit semblant... Pero m' agradaría saber una cosa: aqueixa bugadera que 'm promet ¿ja es ben guapa?

A L' INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*A-li-men-ta-ció.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Po-llas-tres.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Los Miserables—Victor Hugo.*
- 4.ª MUDANSA.—*Mal—Mel—Mil.*
- 5.ª CADENA DE PUNTS.

P O T
O L O
T O M B A
B O U
A U L A S
A L A
S A L A S
A V I
S I G R O
R A L
O L I V A
V E L L
A L L S

- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Dorila.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Deu sobre totes las cosas.*

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor. Asalto, 63.—Barcelona.

CRÓNICA DE LA GUERRA DE CUBA

En las provincias *pacificadas*.

COLECCION DIAMANTE

Obras de distinguidos autores nacionales y extranjeros, publicadas por tomos de unas 200 páginas, con elegantes y variadas cubiertas al cromo, distintas para cada volumen.

Acaba de salir á luz

ALGO DE TODO

POR

F. SALAZAR Y QUINTANA

Tomo 53 de la Colección.

Precio 2 reales.

Vicente Colorado

TEATRO

Precedido de una carta prólogo de D. P. A. de Alarcón y una crítica de D. Manuel Cañete.

Precio: Ptas. 3.

Conde Lleó Tolstoi

UN LIBRE TRIST

TRADUCCIÓ CATALANA
DEL NOTABLE NOVELISTA

NARCÍS OLLER

Preu: Ptas. 1'50.

B. Pérez Galdós

MISERICORDIA

NOVELA

Precio: Ptas. 3.

FOTOGRAFÍAS ANIMADAS CINEMATÓGRAFO EN LA MANO

Van publicadas dos vistas

Precio de cada Block: Ptas. 0'50.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

BARCELONA A LA VISTA

Está próximo á salir el

cuaderno 12.º, ÚLTIMO

de este popularísimo Album de fotografías de la capital y sus alrededores.

30
céntimos
Provincias
35

MAGNIFICAS Y ARTISTICAS TAPAS

destinadas á la encuadernación de

BARCELONA A LA VISTA

Se pondrán á la venta simultáneamente con el 12º cuaderno.

C. GUMÁ promptly publicará LA SENYORA DE TOTHOM

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas

DE LA NOSTRA TERRA (per MATEU BALASCH.)

Las primeras joyas.